

УДК 327:330.101(477)

ЛЕВИЦЬКИЙ ВІКТОР,

кандидат філософських наук, директор

Українського інституту стратегій глобального розвитку і адаптації, м. Київ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОНФЛІКТ ЯК НАСЛІДОК СИСТЕМНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ (ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ?)

Стаття являє собою спробу розібратися з тими подіями, що відбуваються зараз в Україні. Для того, щоб їх генеза була зрозумілішою, подається певна історична ретроспектива української історії останнього року. На основі цього автор не намагається зробити кінцеві безапеляційні висновки, а тільки пропонує певну логіку запитання. Такий методологічний підхід, з одного боку, дозволяє незвичним та, в деякому розумінні, непопулярним, способом подивитися на українське сьогодення, з іншого - видається, що при цьому він має і свої евристичні переваги. На думку автора, філософське осмислення українських реалій допоможе і в прагматичній площині краще зрозуміти, що відбувається, та дозволить приймати правильні рішення, навіть у найскладніших умовах.

Ключові слова: система; стратегія; Angst; пропаганда; криза; конфлікт; революція; маніпуляція; влада.

Постановка проблеми. Колись К. Ясперс, виділивши одне родове поняття, назвав період з VIII-го до II-го сторіччя до нашої ери "осьовим часом". Він поєднав процеси, що відбувалися тоді в ойкумені від Китаю до Греції, бо бачив в них щось спільне. Визначити цю спільність можна раціональним проривом до трансцендентності: Конфуцій та Сиддхартха Гаутама, Зороастр та юдейські пророки, Сократ та Платон, кожен по своєму, обґрунтовуючи моральні закони, замислювався над світом інтелегібельного. Це була перша спроба людини власноруч наблизитися до потойбічного, досягнути сакральне. Ця спільна установка несхожих велетнів людського духу і дозволила німецькому філософу побачити щось спільне в таких диференційованих культурних цілісностях.

Здається, і сьогоденній час теж можна класифікувати за якоюсь подібністю та визначити для нього єдину дефініцію. І мова зовсім не про глобалізацію та силу її уніфікації, незалежно від культурних типів чи національних традицій, чи, навіть, від гендерних констант. Ні, йдеться швидше про відчуття духу цього важкого моменту, про експлікацію його екзистенційної навантаженості. Дуже вірогідним вбачається дати таке спільне визначення через страх. Саме так; навіть точніше було б використати гайдегерівський *Angst* (дослівно "жах") - екзистенційний, безкомпромисний жах. У контексті аналізу сьогодення цей термін виглядає дуже вдалим. Жах сьогодення - це не простий переляк, як наприклад, у дитини, що боїться темряви: в такому випадку рецепт дуже простий - увімкнув світло й переляк зник сам собою і навіть спогади про нього зчезли. Ні, тут йдеться зовсім про інше: це жах, який відчуваєш всім єством, коли тільки розумієш, що сторопів, однак зробити з цим нічого не можеш. Це відчуття, коли стикаєшся з чимось неосяжно-незрозумілим, а від того тільки відчуваєш свою безпорадність: жах, що викликає заціпеніння. Класично це виглядає наступним чином: жах не знає того, чого він жахається.

"Досить, песимістичні тони зрозумілі, - скаже хтось, а далі запитає: в чому ж причина такої ситуації?"

Відповідь буде наступною: у жахливій ситуації в Україні, і, навіть, не стільки в самій ситуації, скільки в тих проблемах, які вона оголила. Направду, існують думки, що це локальна проблема, і цікавить вона тільки самих українців, ну, можливо, ще найближчих сусідів. Так, така позиція відома, і очевидно градус сприйняття (але не завжди навіть дискусії) знижується пропорційно до збільшення відстані від епіцентру подій. Але те, що ця проблематика непокоїть всіх мислячих людей незалежно від географії - це також факт (що може бути підкріплений як заголовками перших шпальт світових газет, так й іншими речами, включаючи особистий досвід). Написано багато статей, задекларовано безліч рецептів, окреслено достатньо стратегій, але виходу не видно, навіть майже за рік від початку конфлікту. От і виникає відчуття того самого *Angst*.

А чи може бути інакше, якщо на початку XXI сторіччя, після жахливих уроків XX, в час, коли здавалося б, знайдена стратегія безупинного руху до держави загально-го благоденства, а можливо й "вічного миру", виявилось, що норми міжнародного права не спрацьовують, в цілностях, що сповідує західна модель демократії, знайдені логічні помилки, а загальнолюдські цінності (найбільший здобуток секулярної доби) іноді використовуються як розмінна монета в геополітичній грі. Усі ці питання не дозволяють дивитися на події в Україні, як на локальний конфлікт на периферії Європи.

Формування мети і завдань статті. Однак, головним завданням цієї розвідки є не аналітика зіткнення цивілізацій чи експлікація ситуації постісторії. Ми навіть не ставимо собі за мету відповісти на певні конкретні питання. Проте змістовно поставити ці питання вкрай необхідно. Відомо, що правильно поставлене питання дає більше п'ятдесяти відсотків відповіді. Втім, навіть, не ця статистика нас цікавить. Можливо, влучне запитання допоможе розібратися: *Що відбувається?* Як так сталося, що досить розвинена країна у центрі Європи опинилася у стані війни, де українці вбивають українців? Чи ці події можна пояснити винятково зовнішньою інтервенцією? А що робиться для того, щоб зупинити

цей конфлікт? І, що, нарешті, чекає на нас у фіналі цього процесу? Ми не ставимо собі завдання знайти відповіді на ці та інші питання, метою є побудова певної логіки запитування, що окреслює чіткий шлях висвітлення (немовби наведення прожекторів на темні місця).

Тож спробуємо в такий спосіб з'ясувати, що ж усе-таки відбувається? Логічно розпочати з початку.

Виклад основного матеріалу. Восени 2013 країна опинилася перед екзистенційним вибором шляху подальшого розвитку. Одним з критичних чинників подальших трагічних подій стала позиція влади, яка проігнорувала громадську думку, змінивши задекларований курс у Європу за лічені дні до саміту у Вільнюсі. Каталізатором подальшого процесу став "Майдан" - масові акції протесту на майдані Незалежності у Києві, які пізніше, після приходу до влади нового керівництва держави та в період героїзації подій зими 2013-14 рр. отримали назву "Революції гідності". Проте спочатку розберемося з термінологією. Ще з часів радянської історичної школи відомо, що революція - це докорінний, радикальний переворот (поворот), якісна зміна, стрибок у розвитку суспільства, природи тощо. Тут, зрозуміло, можна сказати, що дана методологічна візія давно застаріла й саме її уособлення в історії не витримало випробування часом. Звичайно, така думка має рацію. Але давайте звернемося до Нової філософської енциклопедії та розберемося з дефініціями. Тож читаємо: "Революція - різкий сплеск, бурхливі збурення, інтервал вибухоподібної активності якого-небудь явища, в процесі і результаті якого воно змінює свої якісні, сутнісні, цілісні визначення... На відміну від реформи, революція є найбільш концентрованим, максимально швидким та глибоким оновленням явища, що відкриває йому небували до того можливості самоздійснення, самобуття" [1, с. 429].

Відразу постає запитання: які сутнісні зміни відбулися після лютневих 2014 року подій, що ми мали б констатувати небували до того можливості самоздійснення та самобуття? Так, у владних кабінетах опинилися нові люди. Але що змінилося? Чи виконані ті обіцянки, що вони давали людям на вулицях та майданах? Чи покарані винні у трагедіях, ба більше - чи доведена вина тих, кого сьогодні оголосили злочинцями та зрадниками? Чи відомі винуватці розстрілів та викрадень?

Якщо предметно замислитися над цим явищем, то більш релевантним буде інша конотація непересічного поняття "революція", яке сьогодні багато що виправдовує та на ще більше дає права. Цей термін вперше з'явився в XIV сторіччі і тоді означав колоподібний рух, ходження по колу, тому найвідоміший твір Миколи Коперніка має назву *De revolutionibus orbium coelestium* ("Про обертання небесних тіл"). Мова йде про коловорот, до певної міри, можна сказати, використовуючи ніцшевську термінологію, що йдеться про повернення того ж самого. З таким розумінням революції, дивлячись на сучасні події в Україні, важко не погодитись. Одні змінили інших без будь-яких сутнісних трансформацій. Гадаю, саму природу українських подій такий опис дуже влучно характеризує. Ще в XVII ст. під революцією розумілася циклічна зміна правителів чи правлячих еліт. Як не дивно, така дефініція задовольняє українським реаліям, однак, і таке визначення на сьогодні не може вважатися актуальним. Тож з якого боку не підходи, застосовуючи наукову методологію, "революцію" в тих подіях побачити не вдається. Чи може переписання Конституції треба розуміти як докорінний

переворот, що веде до небачених раніше якісних перетворень?

Якщо поставити за мету розібратися з вимогами, з якими люди вийшли на протести, й порівняти їх із тим, до чого ці протести призвели у лютому 2014 року, виникає подив: як була можлива трансформація від законних вимог до заперечення існуючих законів? Чи не стикаємося ми, зважаючи на наслідки подій того часу, із ще однією підміною понять? Тут, доречно згадати про І. Канта, який у своїй політичній філософії сформував деякі позиції, що стали на сьогодні фундаментальними засадами державотворення та сформували рамки державно-суспільного діалогу [2]. Так от, серед іншого він заперечував будь-яку можливість бунту (термін Канта): для німецького філософа він неможливий, тому що він порушує головне правило - повагу до законів. Він неодноразово наполягав на тому, що правити повинні закони, а не люди: тільки так можливо наблизитися до "вічного миру". У ситуації ж бунту це первинне право та значущість закону зводиться нанівець. У дію вступають зовсім інші правила, що ніяк не сприяють наближенню до омріяних далей. Та й на цьому він не зупиняється: якщо ж все таки революція сталася, найголовніше, що потрібно робити - це слідувати існуючим законам (тому, до речі, Кант заперечував і можливість контрреволюції). Безладом ладу не наведеш. Проте, керівники українських протестів були відчайдушнішими практиками, тому зміна законів - це перше, що вони почали робити і видається, що саме це поєднує всі їх наступні кроки¹.

Але повернемося до спроби розібратися, як можна визначити лютий 2014 року події в Україні. І тут в нагоді стає ще одна термінологічна аналогія. Увесь цей час ми немовби постійно перебували в сюрреалістичній понятійній картині світу, брутально поводячись із термінами та постійно намагаючись легітимізувати якісь практики через апеляцію до певних цінностей, проте, зі свідомою підміною понять. Так, правосуддя у цей період замінилося вуличним самосудом, але при цьому з більшості телевізійних каналів лунали обґрунтування такої трансформації. Мовляв, якщо немає довіри до системи правоохоронних органів та судів, тоді можна брати це питання в свої руки: начебто майдан представляє волю всього народу, а він є єдиним сувереном, тож будь-які дії виявляються легітимованими. Свободу замінили свавіллям, а інформацію - пропагандою. Сьогодні це вже можна констатувати як факт. Однак тоді відразу постає питання: навіщо такі події намагалися змалювати в демократичних кольорах? Така стратегія поведінки має інші назви, і жодна з них не суголосна демократії. Тож логічним видається і наступне питання: а навіщо тоді така маніпуляція?

Цікаво виглядає і участь іноземних високопосадовців у цих подіях. Немає зараз сенсу говорити про ангажованість та необ'єктивність їхніх позицій, проте повне порушення усякого дипломатичного етосу виглядає просто безпрецедентним. Неодноразово певні діячі з закордону не просто виступали зі сцени на майдані Незалежності (що саме по собі виглядає дивним при збереженні дипломатичних відносин між країнами), а прямо закликали боротися з, на той час, повністю легітимною владою. Отак, виходить, слід розуміти добросусідські відносини. Гарна, так би мовити, міна при по-

¹ Спектр таких змін дуже широкий - від негайної реформи Конституції до створення Міністерства інформаційної політики. Але, коли придивляєшся до таких змін, здається, що робляться вони не тому, що так краще, а тому, що так вигідніше їх ініціаторам.

ганій грі. Неначебо ми маємо нормальні взаємовідносини між державами, а деякі іноземні посадовці приїжджають й прямо підтримують антивладні виступи. Це, мабуть, також потрібно розуміти, як прояв демократії та уособлення принципу невтручання у внутрішні справи іншої держави. Певним чином картину доповнює й відмова міністрів закордонних справ від тих гарантій, що вони їх надали при укладанні домовленостей між владою та опозицією².

Усе це виглядає дивним, не кажучи вже про штучність багатьох подій того часу. Ця неприродність чітко простежується від самого початку (розгону майдану), через дивні обставини викрадення майбутнього міністра, і аж до трагічних подій останніх днів протистояння, коли загинуло більше сотні людей (основні смерті припали на 19-21 лютого, коли готувався та підписувався протокол врегулювання протистояння. Домовленостей вдалося досягти, однак, здається, комусь потрібно було, щоб конфлікт завершився іншим чином. І всі ці неприродні, штучні події супроводжує єдина лінія інферналізації влади. Робилося все (причому влада інколи сама цьому дуже допомагала), щоб максимально демонізувати владу, щоб усе, що з нею асоціюється, сприймалося як нечисте, щоб весь соціальний універсум був поділений на воїнів добра і зла, а саме протистояння набуло метафізичної ознаки. Не будемо зараз вдаватися в політичне міфотворення, проте, як бачимо, технології спрацювали. Однак, запитання не сходять з порядку денного: заради чого все це?

Тут згадується приклад полковника Ауреліано, з безсмертного твору Г. Маркеса "Сто років самотності", який просто зшаленів (тому, що на відміну від багатьох наших сучасників, він був порядною людиною), коли усвідомив, що боротися можна просто за владу, або тільки за владу. Так, не за високі цілі чи ідеали, не за право побудувати кращий світ та отримати кращу долю, а за оволодіння владою, яка є самоціллю, яка є справжнім бажанням, хоча істинні мотиви цієї боротьби, якраз і приховують за великими гаслами більшої демократії, суцільної рівності, соціальної справедливості тощо. Однак, це тільки красива форма, за якою ледь вловлюється справжня сутність закликів до кардинальних перетворень. Влада заради влади - здається, це не тільки латиноамериканський архетип!

Далі - більше, як говорив класик. Якщо події лютого 2014 року і не тягнуть на революцію, однак стратегії поведінки чітко відповідають найкращим прикладам зміни символічного поля, починаючи від так званого "Ленінопаду" до скасування старих свят та призначення нових. Тож одним з головних кроків нової влади мав бути крок ідеологічного ґатунку (як, наприклад, створення Міністерства інформаційної політики), а всі опоненти повинні бути усунені в той чи інший спосіб. Як свого часу зазначав французький філософ Ф. Федьє: "Влада, строго говорячи, не терпить нічого, що тим чи іншим чином не вступає з нею в компроміс" [3, с. 114]. Українським політикумом це правило опановано дуже добре. Сьогодні ми не маємо справжньої опозиції, повністю відсутня будь-яка критика, журналістика виглядає, м'яко кажучи, ангажованою³, а інформація з агенцій

новин повністю зникла, звільнивши місце інтерпретаціям та пропаганді⁴. Логічним може видатися питання: як же бути тоді з критичними заявами та гострими токшоу? З цього приводу, як і з приводу опозиції, можна тільки ще раз відіслати до думки цитованого філософа. Критичність будь-яких заяв тільки окреслює ті рамки, в яких було знайдено цей компроміс: ніякі опозиційні теми сьогодні не проголошуються, якщо попередньо вони не отримали погодження відповідальних осіб. Спробуйте розмістити якусь критичну новину на топ медіа-ресурсах України і після всіх відмов одразу стане зрозумілим, що маєтєся на увазі, коли можновладці говорять про демократичні цінності та незалежну четверту владу. Ще яacobінці знали це правило, проголосивши його як певне кредо: "Ніякої свободи ворогам свободи".

Та й на тому питання не закінчуються. Як сталося, що після жаклих подій у Волновасі оголошено всеукраїнський траур з ходом у Києві, а коли рівно за тиждень мінометна атака в Ленінському районі Донецька забрала життя тринадцяти осіб, навіть, не були приспущені державні прапори. То що: потрібно померти тільки на підконтрольній Україні території, щоб твоя смерть була помічена? Чи в Донецьку загинули "менш українські" громадяни? Чи, якщо людина залишилася у себе вдома і їй нема куди виїжджати, вона відразу стає сепаратистом?

З аналізу тенденцій останніх тижнів бачимо, що на перший план найближчим часом повинні вийти економічні проблеми. Усе це дуже нагадує роботу міністерства достатку з відомого оруелівського твору "1984", яке щоквартально публікує звіти, виходячи з яких, рівень життя начебто підвищується [4], а насправді найменування товарів скорочується, кількість продукції теж, а реальний рівень життя погіршується. Здається, що з такою політикою основна маса населення скоро буде поставлена на грань виживання. Девальвація гривні (яка відкинула більшість українців за межу бідності), стрімке падіння промвиробництва та ВВП, втрата робочих місць, зупинка підприємств, руйнація інфраструктури - усе це сутнісна характеристика сучасної економічної політики. Це не може не позначитися на економічному здоров'ї як країни загалом, так і кожного громадянина зокрема.

Держава на грані катастрофи, проте, нам все розповідають, що хтось заважає працювати. Це дуже зручно, коли хтось заважає працювати, тому що завжди всі невдачі можна списати на те, що хтось заважав. Це дуже зручна політика, щоб прикривати свою неспроможність. Найгірший варіант для можновладців сьогодні - це якщо ця завада кудись подінеться. Тому що відразу зникне й завіса, за якою приховується зараз реальний "професіоналізм", і оголиться справжня ситуація в державі. Це, коли зникає туман і виявляється, що стоїш на самому краю прірви. Розсіяння туману до-

Чи віддано служити акціонерам зручніше і комфортніше, ніж показувати правду? Куди ж поділися ці правдолюбці, що постійно кричали про порушення норм неупередженості. Для глибшого осмислення подивіться це посилання, яких десятки чи не сотні "гуляють" по інтернету, може сором ще не остаточно втрачений: <http://youtu.be/gf32sOfUoUo>.

⁴ Як приклад, просто зверніть увагу, наскільки схожа (у деяких моментах до співпадіння) інформаційна кампанія навколо Надії Савченко на такий же процес, що був присвячений Джесіці Лінч, американській героїні іракської війни. Ракурси деяких фото змушують підозрювати чи не одного й того ж оператора, не кажучи вже про однакові схеми героїзації.

² Мова йде про домовленості 21 лютого між владою та опозицією, які гарантувалися міністрами закордонних справ Німеччини, Франції та Польщі.

³ Я наполягаю, в Україні сьогодні дуже проблематизована чесна, неупереджена журналістика. І хочу звернутися із запитанням до публіцистичної братії: а де ж корпоративна етика? Куди поділися стандарти журналістської об'єктивності?

пустити не можна. Втім, знову залишається питання: заради чого? Відповідь давати не будемо, як і домовлялися спочатку. Проте, якщо не заради влади, то заради чого? Якщо замість миру ми все більше фінансуємо війну! Якщо замість заможності середній українець став жити втричі гірше! Якщо замість інформації та новин суцільна пропаганда, якою намагаються компенсувати всі інші програші! Заради чого тоді, якщо не заради влади, якщо у всіх галузях, за які брали відповідальність державні діячі, стає тільки гірше? Але є ті, кому гірше не стає, може тому, що вони при владі й роблять усе, щоб там і залишитися?

Насамкінець ще декілька запитань. Що сьогодні відбувається в економічній площині? Мається на увазі, окрім суцільної катастрофи сьогодення, що робиться, щоб її подолати? Питання не про кризовий момент теперішнього часу, а про стратегію. Що ми маємо як економічну стратегію держави? Що бачимо з реальних дій влади? Чуємо: давайте підніmemo тарифи для населення, підвищимо пенсійний вік, скасуємо дотації для сільгоспвиробників і т. і. Усе це тільки для одного - щоб отримати новий транш МВФ, який допоможе нам просто віддати старі борги та певний час виконувати соціальні зобов'язання. Ці гроші не будуть направлені на те, щоб заробляти нові гроші. Ми навіть не чуємо про модернізацію економіки, створення нових точок продукування додаткової вартості, про нові робочі місця тощо. Здається, будь-яка економічна стратегія просто відсутня.

На жаль, такий же висновок напрошується, коли розмірковуєш про військову площину. Очевидно, що мова може йти тільки про ситуативні дії, пов'язані з миттєвими загрозами. Ніякої стратегії, продуманої на певний час наперед, немає. Все, на що спромоглися наші діячі, - це максимально ускладнити життя власному народу. Спочатку в зоні АТО були призупинені всі соціальні виплати, потім відключені всі оператори банківської системи, але й цього виявилось замало: сьогодні максимально проблематизоване сполучення між окупованими територіями та Україною. А наостанок приймається рішення щодо введення надзвичайної ситуації на Донбасі⁵. Постає питання: для чого це й кому від цього стає гірше? Роздум подам особистого характеру. В зоні АТО у мене і зараз залишаються обидві бабці, яким майже по вісімдесят років і вони відмовилися виїжджати зі своїх осель. Останній раз пенсію вони отримували в червні (хоча все життя пропрацювали на шахті і мають на соціальні гарантії законне право), гроші їм перерахувати неможливо, тому що не працюють банківські установи, а тепер і приїхати до них чи вивезти їх стало складніше. Виходить, політика української влади на Донбасі спрямована в першу чергу проти українського населення. Можливо, не варто, якщо люди залишилися в своїх домівках, якщо їм немає куди їхати, чи немає на що жити, якщо вони і в такий важкий час продовжують працювати, відразу записувати їх у сепаратисти та починати бомбардування? Можливо, існує інша, більш продуктивна логіка?

І такі рішення приймаються, коли існують системні проблеми іншого характеру. Сьогодні доводиться констатувати наявність в Україні приватних армій (цього ніхто не хоче визнавати, проте, очевидно, це так), які

мало того, що не зрозуміло кому підпорядковуються та чиї накази виконують, але інколи займаються відвертим мародерством [4]. Станом на сьогодні вони є системною загрозою цілісності країни. Втім, поки зручно їх використовувати, про це ніхто не хоче думати. Думати про те, куди потім направити енергію тих молодиків, які повернулися з війни, а місця в соціальній площині їм не знайдеться. Думати, як відібрати у них зброю, щоб вона не була аргументом у соціальному діалозі. Думати про те, кінець кінцем, як унеможливити в мирний час існування приватних армій, тому що, здається, простих закликів буде замало. Відсутність відповідей на всі ці питання приводить до висновку, що військової стратегії також немає. Така позиція сьогодні коштує сотні життів, а завтра, здається, ще подорожчає.

Висновки

Виходячи з ситуації, потрібно б було сказати, що політичної (як внутрішньої так і зовнішньої) стратегії так само не існує. Або якщо вона є, то веде до самознищення країни. Однак, певні стратегіями все ж таки вимальовуються, щоправда, вони несуть далеко не уседержавний характер. Здається, живий нерв їх полягає у тому, щоб будь-якою ціною залишитися при владі. А від цього неважливо, що обіцяти на передвиборчих перегонах⁶, все одно з ким вступати в коаліцію, аби мати контрольовану більшість та гарантувати собі певні посади, ситуація дійшла вже до того, що, навіть, несоромно певним чином інтерпретувати смерть українців, аби певним чином будувати інформаційну кампанію⁷. У такій ситуації, як тут не згадати про ніцшевську волю до влади.

Економічної стратегії теж немає (зате є жалюгідний стан пересічного українця), військової - немає (однак, очевидна гуманітарна катастрофа, і дякувати Богові, ще не сталася технологічна), політичної - також (проте, очевидно все більше розбалансування влади зсередини країни та системна криза ззовні). Замість цих життєво необхідних елементів державності є тільки пропаганда, якою намагаються компенсувати відсутність системного бачення. А відтак, мабуть, не доводиться говорити про розвіяння того жаху, з констатації якого починався даний роздум. Тим паче, що сьогоднішнє становище навряд чи можна назвати контрольованим. Воно швидше нагадує ситуацію, коли у вагонетці під укіс мчать люди, і з відстані здається, що вони керують нею, проте, перша ж спроба загальмувати чи змінити курс відразу показує, що вони просто пасивно мчать до прірви. Найсумніше, що після того, як пересувний пристрій з екіпажем досягне дна, краще не буде. А тому і спокою на теренах нашої Батьківщини чекати поки не доводиться. Тож виходячи з таких футуристичних перспектив і постає питання: що відбувається?

ЛІТЕРАТУРА

1. Новая философская энциклопедия : в 4-х тт. - М. : Мысль, 2010. - Т. III. - 692 с.

⁶ Порівняйте передвиборчі обіцянки на той момент ще не Президента з реальністю: <http://www.youtube.com/watch?v=v5108qPgnU>.

⁷ Дуже важко повірити, що всі жертви серед мирного населення - це лише відповідальність терористів. Та й реальна кількість жертв серед українських військових також останнім часом ставиться під сумнів закордонними спеціалістами. Така думка була, зокрема, озвучена в номері Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung за 8 лютого 2015 р.

⁵ Дуже наївно думати, що в ситуації, коли на окупованій території не працює жоден старий закон України, нова Постанова відразу встановить законність. Ті, хто не виконував закон і не почне його виконувати через нову постанову, натомість ускладниться життя тих, хто і так шанував законодавство.

2. Кант И. К вечному миру // Кант И. Собр. соч. / Иммануил Кант. - М. : Мысль, 1966. - Т. 6. - С. 257-309.

3. Фейде Ф. Хайдеггер: анатомия скандала / Ф. Фейде. - СПб. : Изд-во "Владимир Даль", 2008. - 256 с.

4. Средняя зарплата в Украине в октябре выросла на 0,8% - до 3509 грн, - Госстат [Электронный ресурс]. - Режим

доступу : <http://www.planetoday.com/sredniaia-zarplata-v-ukraine-v-oktiabre-vyroslo-na-0-8-do-3509-grn-gosstat/>.

5. 20% бойцов добровольческих батальонов наживают-ся на войне - Кихтенко [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://zn.ua/UKRAINE/20-boycov-dobrovolcheskih-batalonov-nazhivayutsya-na-voyne-kihtenko-164784_.html.

Левицкий Виктор,

кандидат философских наук, директор

Украинского института стратегий глобального развития и адаптации, г. Киев

ВОСТОЧНОУКРАИНСКИЙ КОНФЛИКТ КАК СЛЕДСТВИЕ СИСТЕМНОГО КРИЗИСА В УКРАИНЕ (ЧТО ПРОИСХОДИТ?)

Статья представляет собою попытку разобраться с теми событиями, которые сейчас происходят в Украине. Для того, чтобы их происхождение было более понятным, подаётся определённая историческая ретроспектива украинской истории последнего года. На основе этого автор не пытается делать конечные безапелляционные выводы, а только предлагает определённую логику вопрошания. Такой методологический подход, с одной стороны, позволяет непривычным и, в некотором смысле, непопулярным, способом посмотреть на сегодняшний день, а с другой - представляется, что при этом он имеет и свои эвристические достоинства. По мнению автора, философское осмысление украинских реалий поможет и в прагматической плоскости лучше понимать, что происходит, и позволит принимать правильные решения, даже в сложнейших условиях.

Ключевые слова: система; стратегия; Angst; пропаганда; кризис; конфликт; революция; манипуляция; власть.

Levytskyi Viktor,

PhD, director of the Ukrainian Institute of Global Strategies and adaptation, Kyiv

EAST CONFLICT AS A CONSEQUENCE OF SYSTEMIC CRISIS IN UKRAINE (WHAT HAPPENS?)

The article represents an attempt to deal with those events that are now taking place in Ukraine. Certain historical retrospective of last year's Ukrainian history must make their origin more understandable. Based on this retrospective, author does not try to do the final categorical conclusions, but only offers a certain logic of questioning. Such a methodological approach, on the one hand, allows unusual and, in some sense, unpopular way to look at Ukrainian today, and on the other, it seems that he has some heuristic advantages. So, I hope that the philosophical understanding of the Ukrainian realities will help and pragmatic better understand what is happening, and will allow you to make the right decisions, even in the toughest conditions.

Key words: Angst; advocacy; crisis; conflict; manipulation; power; revolution; strategy; system.

REFERENCES

1. New philosophical encyclopedia, in 4 v., V. III. (2010), Mysl, Moscow, 692 p. (rus).
2. Kant Immanuel (1966), Perpetual Peace in: *Collected Works*, Vol. 6, Mysl, Moscow, pp. 257-309 (rus).
3. Fédiér F. (2008), Heidegger: anatomy of the scandal, Vladimir Dal, S-Petersburg, 256 p. (rus).
4. The average salary in Ukraine in October increased by 0,8% - to 3509 UAH, Statestat, available at: <http://www.planetoday.com/sredniaia-zarplata-v-ukraine-v-oktiabre-vyroslo-na-0-8-do-3509-grn-gosstat/>. (rus).
5. 20% of soldiers of the volunteer battalions are cashing in on the war - Kikhtenko, available at: http://zn.ua/UKRAINE/20-boycov-dobrovolcheskih-batalonov-nazhivayutsya-na-voyne-kihtenko-164784_.html. (rus).

© *Левицкий Виктор*

Надійшла до редакції 29.01.2015